

La llei del divorci compleix 10 anys

Els costos de divorciar-se

Quan els procediments es fan de mutu acord, divorciar-se pot estar a l'abast per un preu raonable. Els problemes comencen amb les baralles per la propietat i els fills, baralles que acaben esdevenint una sola.

Ningú ha demostrat la relació existent entre els cicles econòmics i la seva incidència en el divorci. A priori, una etapa de recessió generalitzada hauria d'inhibir els candidats a trencar una relació de matrimoni, però no sembla que això funcioni sempre. Sense anar gaire lluny, des que va entrar en vigor la llei del divorci a l'estat espanyol el 1981 i fins al 1984, es va produir un creixement molt fort del nombre de divorcis, -potser per la novetat de la llei-. En tot cas, aquests cinc anys van ser una etapa fosca per a l'economia i, en els cinc anys següents (1985-90), el nombre de divorcis va alentir el seu creixement coincidint amb una etapa de recuperació.

Les relacions divorci-economia comencen a adquirir sentit quan es baixa a un terreny més concret: el de la potestat, les minuts, les pensions i la propietat dels béns.

¿QUÈ COSTA DIVORCIAR-SE?

El cost d'un divorci de mutu acord en què no hi hagi disputes entorn dels fills o

de béns diversos pot anar de 175.000 a 250.000 pessetes. Les persones que no tenen mitjans econòmics, les que no tenen ingressos superiors al doble del salari mínim i les que, disposant-ne, han d'atendre un nombre concret d'obligacions familiars tenen dret a un advocat d'ofici per tramitar el procediment. En definitiva, una ajuda legal per no discriminar econòmicament en l'exercici d'un dret com és divorciar-se. Els procediments de mutu acord solen ser lleugerament més importants en nombre que els altres. Només a Catalunya, el 1990 va haver-hi 3.378 separacions de mutu acord i 3.200 que no ho van ser. Pel que fa a divorcis, en el mateix any i lloc, 2.850 van ser de mutu acord i 2.470 no.

La manca d'acord és cara, no en el sentit que faci augmentar excessivament els honoraris dels advocats, sinó pel fet que, normalment, es relaciona amb quantitats que un dels dos cònjuges haurà de pagar una vegada ja estigui divorciat. Mutu acord no significa que els implicats en el procediment no vulguin deixar de conuiu, -és probablement l'única cosa en què estan d'acord-, la po-

testat dels fills i els béns són les causes dels principals desacords.

DIVORCI SENSE SEPARACIÓ

Molts advocats que coneixen bé les causes de divorci creuen que, en el cas que no hi hagi fills pel mig i que hi hagi un mutu acord, no caldria la separació com a pas previ al divorci. Actualment calen dos anys de separació prèvia per poder accedir al divorci, això és considerat pels més progressistes com una actitud de "salvar-la-família-com-sigui" ja que s'ofereix una llarga possibilitat per repensar-s'hi. Aquests advocats opinen que aquest esperit tutelar considera menor d'edat a la ciutadania, com els educadors que donen l'oportunitat de rectificar als alumnes.

Alguns van més lluny i pensen que el divorci sense motius de disputa i amb una necessitat real de deixar de conuiu hauria de poder fer-se presentant una instància al registre civil per *descasar-se*. L'argument és, que si per casar-se no van necessitar cap procés, és absurd que, en si-

tuació d'absència de conflicte, es necessiti la presència d'un jutge i un procediment. La possibilitat representaria un estalvi econòmic notable per a molta gent.

Però no tots són casos poc conflictius, la batalla pels fills i l'econòmica estan molt vinculades, ja que el qui aconsegueix la seva potestat té dret al pis i a una pensió, en cas que no en disposi..

ELS FILLS COM ARMA

L'estatus econòmic no és el factor primer per assolir la potestat dels fills. Els

jutges tenen tendència que els fills es quedin amb la mare; deu ser la força del costum: un vell article ja suprimit del codi civil, el 196, deia que, en cas de separació, els menors de set anys havien d'anar amb la mare. Sovint, però, els ingressos econòmics de la dona són inferiors als de l'homea causa de factors sociològics. Amb aquesta finalitat hi ha les pensions: evitar que els fills no hagin de tenir privacions en la nova situació, per exemple, que no hagin de deixar l'escola en què estudiaven.

Tot això que, en principi sembla força

sió ha hagut de cedir l'habitatge i poques propietats de valor li queden. Segons fonts del col·legi d'advocats, "també hi ha gent que es col·loca en situació d'insolvència aparent canviant de feina constantment per no estar fix enlloc".

"De fet -afirmen les mateixes fonts- el que es demana per pagar com a pensió no està d'acord amb el que un guanya, sinó també d'acord amb les necessitats de la part que ha de cobrar. I és aquí quan sovint hi ha una diferència insalvable".

Els recursos més habituals per escapar

EL CAT INVISIBLE

Causes per a separar-se

El codi civil espanyol estableix les següents causes de separació, pas previ al divorci:

-L'abandó injustificat de la llar, la infidelitat conjugal, la conducta injuriosa o vexatòria i qualsevol altra violació greu dels deures conjugals.

-Qualsevol violació greu o reiterada dels deures respecte als fills comuns o qualsevol dels cònjuges que convisin a la llar.

-La condemna a pena de privació de llibertat per un temps superior a sis anys.

-L'alcoholisme, la toxicomania, o les perturbacions mentals, sempre que l'interès de l'altre cònjuge o de la família exigeixin la suspensió de la convivència.

-El cessament efectiu de la convivència conjugal durant sis mesos, lliurement consentit.

-El cessament efectiu de la convivència conjugal durant el termini de tres anys.

just per als que són els menys culpables d'una situació, obre la via a la manipulació dels sentiments dels infants per part d'un dels cònjuges amb l'únic objectiu d'aconseguir un benefici material, que sol ser la propietat del pis.

Els tribunals no estableixen pràcticament mai la culpabilitat d'un dels cònjuges. Primer, perquè resulta molt difícil i, segon, perquè és massa dur, per a algú que ja li toca pagar, suportar una càrrega moral suplementària

El món dels divorciats també té els seus morosos. Un cas no freqüent, però sí real, és el d'aquelles persones que es neguen a abonar aquella pensió que el jutge els ha imposat.

JO NO PAGO

El mitjà per no pagar és declarar-se insolvent. Tenint en compte els ingressos d'una família mitjana, una situació de divorci representa sempre un daltabaix en la butxaca dels divorciats. És per aquest motiu que de vegades l'embargament es fa difícil, ja que qui paga la pen-

a l'embargament solen ser vendre les propietats. Un altre subterfugi per escapar-se del pagament és demanar a les empreses que col·loquin com a autònom l'interessat.

La majoria de situacions d'impagament es donen també perquè les pensions no tenen termini i esdevenen un pes que s'ha d'aguantar durant tota la vida.

PENSIONS A TERMINI

Molts advocats encarregats de procediments de divorci creuen que seria molt millor introduir les pensions a termini i fins i tot les indemnitzacions. Els qui hi estan a favor creuen que és absurd queun membre d'un matrimoni que només ha conviscut un any, pagui tota la vida. Quan aquests casos es produeixen, els jutges tendeixen a reduir la xifra a pagar cada vegada, cosa que encara va més en contra de tothom.

La possibilitat legal de la pensió a termini no està prevista, però "això no vol dir", segons alguns professionals- que "estigui prohibida i, per tant, és per-

Francesc Muniz: "La llei no aclareix prou les conseqüències econòmiques del divorci"

Hi ha hagut un boom de divorcis des que la llei va entrar en vigor ara fa 10 anys?

—Jo penso que en els primers cinc anys potser una mica. Era normal. La idea del boom es tenia a priori, qui més qui menys coneixia situacions a punt de rebotar que esperavem una via d'escapada. No ha estat tant. Ara bé, cal dir que els països de tradició catòlica es van posant al nivell dels protestants en nombre de divorcis

—Per la seva experiència, ¿creu que el divorci incideix més en les classes modestes?

—Al contrari, crec que són les classes més benestants les que acudeixen al jutjat amb més facilitat. Les persones amb menys recursos semblen més disposades a tolerar una situació poc satisfactòria.

—¿Quan arriben les crisis en el matrimoni?

—Sembla un tòpic, però és cert, pels casos que he vist, que a partir del setè any es produeix la primera crisi seriosa, però també a gent que porta trenta anys junts els agafen de sobte ganes de no veure's més.

—¿I això com s'ho explica?

—L'única explicació són els fills.

—Tema clau, aquest..

—Sí, darrerament hi ha força discussió en el món judicial si és millor que els fills només es quedin amb un dels cònjuges o bé que convisquin un temps amb un i un temps amb l'altre. La conclusió és que el

Francesc Muniz, advocat.

JORDI MOREIRA

que sembla equitatiu per als pares és dolent per al nen. Però hi ha un corrent de pensament que afirma que l'únic objectivament dolent per a un infant és el conflicte i que si viure un temps altern amb cada ex-cònjuge serveix per evitar bregues, això és positiu. ¿Qui sap?

—Sembla que molts a qui toca pagar s'espavilen per no fer-ho.

—Sí i molts no poden pagar de debò. El que no podem fer és dir-li a una persona que ha de pagar 100.000 pessetes al mes sabent que el seu sou no és gaire més alt que aquesta

xifra. El que farà és buscar tots els recursos per no pagar res i probablement se'n sortirà.

—¿Quina és la seva opinió sobre el grau d'eficàcia de la llei de divorci?

—Crec que tenim una de les lleis més progressistes d'Europa i del món. Però com a crítica he de dir que no aclareix prou el tema de les conseqüències econòmiques. I sobretot el que hi ha és un gran caos de l'administració de justícia que fa que els aspectes de tramitació estiguin empantanegats. Ja pot ser bona la llei, que si no té una aplicació eficaç.

—¿Quan pot durar un pro-

cediment per a divorciar-se?

—Un de mutu acord, de 6 a 8 mesos, encara que pot arribar als dos anys pels problemes anteriorment esmentats.

—¿Què li semblen les indemnitzacions en oposició a les pensions de per vida?

—El dret ja contempla altres casos en què es trenca una relació i es paguen indemnitzacions, com en el món del treball. El matrimoni no hauria de ser tan diferent.

Albert Punsola

* Francesc Muniz és president de la comissió de cultura del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

mesa". De fet, alguns tribunals ho comencen a aplicar de manera experimental.

DRET CATALÀ I DIVORCI

El dret català no regula el divorci però sí que té una figura jurídica que és rellevant pel que fa a les qüestions econòmiques. Es tracta de la separació de béns. Segons aquesta, el marit i la muller

mantenen cadascun les seves propietats dins el matrimoni. A Castella i a altres llocs de règim comú les propietats es posen en comú en el matrimoni però el marit és qui en realitat ho administra tot.

Quan els matrimonis eren fermes, la separació de béns tenia poca rellevància. Avui, en una situació de divorci amb separació de béns, la part més feble econòmicament pot sortir perdent molt.

En aquest sentit, aquest sistema tradicional català només funciona bé per a tots quan les dues parts posseeixen una sòlida riquesa. Una prova d'això és que, en els indrets on regeix el sistema comú, tenen lloc separacions de béns pactades abans del matrimoni a fi d'evitar que una possible ruptura afecti a propietat d'empreses.

Albert Punsola